

Артър Конан Дойл

Кражбата на чертежите

През втората половина на ноември 1895 година над Лондон надвисна гъста, жълта мъгла. От понеделник до четвъртък през прозорците на Бейкър стрийт едва можеха да се различат очертанията на сградите по отсрещната страна на улицата, Холмс изгуби първия ден от тази седмица, за да приведе в ред своите големи томове със спомени, Вторият и третият ден бяха посветени на средновековна музика – занимание, което в последно време беше станало негова любима работа. Но на четвъртия ден, след като станахме от закуската и отново се сблъскахме с тежката мрачна мъгла, образуваща големи водни капки по прозорците, забелязах, че нетърпеливата и енергична натура на моя другар не може повече да се вмести с това безделно съществуване. Той започна да се разхожда неуморно из хола, обхванат от истинска треска, търсейки отдушник за енергията си.

– Няма ли нещо интересно из вестниците, Уотсън?

От опит знаех, че под понятието „интересно“ Холмс разбираше новини за престъпления. Но всичко, което пишеха вестниците, беше все за революции, за възможността от война, за неизбежната смяна на правителството, с други думи всичко което не влизаше в интересите на моя другар. В съобщенията за произшествия нищо не излизаше от областта на обикновената пошлост. Холмс простена и отново се заразхожда.

– Има нещо необяснимо у лондонския престъпник – каза той със сърдит тон, напомнящ на ловец, пропуснал лова. – Погледнете през прозореца, Уотсън. Забележете как едва се мяркат минувачите. Едва изплуват от мъглата и тя отново ги поглъща. Крадецът или убиецът би могъл да се разпорежда из Лондон също така спокойно, както е спокоен тигърът в джунглите.

– Но напоследък се извършиха доста много кражби–казах аз.

Холмс свирна презрително.

– Това чудесно време би могло да се използва за нещо по-добро – каза той, – За обществото е щастие, че аз не съм престъпник.

– Наистина голямо щастие – съгласих се весело аз.

– Предполагам, че бих бил един чудесен Аръкс или Уудхауз, или който и да е друг от онези петдесет души, които биха ме лишили от живот с явно удоволствие. Добре, че в южните страни – тези огнища на престъпността – няма такива мъгли, както у нас. О, Юпитер! Струва ми се, че ще стане нещо, което ще разсее нашата монотонност.

Това нещо беше прислужницата с телеграма в ръката. Холмс я отвори и избухна в смях.

– Чудесно, чудесно! – каза той, – Сега при нас ще дойде брат ми,

Майкрофт Холмс. Представяте ли си?

– Защо не? – запитам аз.

– Затова, защото да го срещнеш тук, е равносилно да срещнеш трамвай в село, Майкрофт си има собствени релси, по които се търкаля. Жилището на Пал Мал клубът „Диоген“, Уайтхол – това е неговият кръг. Той идва при мен за пръв път. Какъв ли е случаят, който би могъл да го накара да излезе от релсите си?

– Нищо ли не обяснява в телеграмата? Холмс ми подаде разпечатаното известие.

„Трябва да ви видя във връзка с Кадоган Уест. Пристигам веднага.

Майкрофт“

– Кадоган Уест? Чувал съм това име.

– Това не ми говори нищо. Нито на ума, нито на сърцето. Но за да направи Майкрофт такъв „държавен преврат“, това е все едно планетата да е изхвъркнала от орбитата си. Знаете ли всъщност кой е Майкрофт?

Смътно си спомнях, че Холмс ми е разправял за него нещо при нашето приключение с преводача – грък.

– Разказахте ми – казах аз, – че той изпълнява някакви тайни поръчения на британското правителство.

Холмс се усмихна.

– Твърде малко ви познавах тогава. Човек трябва да проявява скромност, когато говори за висши държавни интереси. Вие сте прав да мислите, че той изпълнява заповеди на британското правителство. Но няма да сгрешите, ако кажете, че той е самото британско правителство.

– Скъпи Холмс!

– Струва ми се, че ви учудвам. Майкрофт получава четиристотин и петдесет фунта годишно, остава си подчинено лице, няма никаква гордост, никога няма да получи ордени или титли, но винаги ще бъде необходимият човек на страната.

– По какъв начин?

– Виждате ли, неговото положение е съвсем изключително. Той сам си го е измислил. Досега не е имало такъв чиновник и за в бъдеще няма да има. Той притежава съобразителна и методична глава, обладаваща поразителна способност да запомня всички факти. Тези дарби, които аз употребявам в работата си на детектив, той използва в своята дейност. Заклученията на всеки отделен департамент се предават на него, а той

се явява лицето, което прави изводите. Всички останали хора са специалисти, а неговата специалност е всезнанието. Да предположим, че на министъра са необходими сведения по въпрос, който се отнася до флота, Индия, Канада или биметализма. Той може да получи съвети от всяко министерство Поотделно за всеки от тези въпроси, но само Майкрофт може да ги събере във фокус и да каже кой от всички фактори ще влияе на останалите, Отначало го използваха за удобство. Но той съумя да им стане необходим. И най-разнообразния материал се разпределя в неговия мозък по най-строг ред. Неговата мисъл неведнъж е направлявала политиката на Англия, Той живее с нея. Той мисли само за нея, като изключим редките случаи, когато съм искал съвети за моите дребни задачи. Но сега Юпитер е слязъл от небесата на грешната земя. Какво означава това? Какъв е този Кадоган Уест и какво е отношението му към Майкрофт?

– Зная, зная! – извиках аз, като се спуснах да взема вестника. – Ето го! Кадоган Уест – това е същият млад човек, когото са намерили мъртъв до насипа на метрото във вторник заранта.

Холмс стана от мястото си.

– Това е нещо сериозно, Уотсън. Смърт, която е заставила моя брат да измени на навиците си, не може да бъде обикновена. Какво би могъл да има той във връзка с нея? Случаят, доколкото си спомням, беше доста прост. Младият човек, очевидно паднал от вагона, е умрял. Не е бил ограбен и не е имало налице никакви причини, за да се подозира насилie. Така ли е?

– Следствието предполага, че са известни нови факти – казах аз. – Човек, замисляйки се, би казал: нови любопитни факти.

– Ако се съди по впечатлението, което е произведено върху съзнанието на моя брат, случаят сигурно е необикновен.

Холмс се протегна върху канапето.

– Ако обичате, Уотсън, съобщете ми фактите.

– Името на младия човек е Артър Кадоган Уест. Двадесет и седем годишен, среден ръст, от благороден произход, служител в Уулуичкия арсенал.

– Чиновник. Ето ви и връзката с Майкрофт.

– Той е тръгнал от Уулуич в понеделник вечерта. Последна за този ден го е видяла годеницата му госпожица Вайълет Уестбъри, с която той се е разделил съвсем внезапно вечерта, в мъглата, в седем и половина часа. Недоразумение между тях не е имало и тя не може да даде никакво правдиво обяснение за внезапното му изчезване. Всичко, което

знае тя, е това, че тялото му е намерено от железничаря Мейсън върху насипа на метрото, близо до станцията Олдгейт.

– Кога?

– Във вторник, в шест часа заранта. Тялото е открито вляво от насипа, до самата гара, на това място, където влакът излиза от тунела. Главата била разбита – рана, която би могла да бъде получена при падането. Ако тялото е било пренесено от другаде, трябвало е да се пресече бариерата, при която неотлъчно стои железопътен пазач. Този факт е несъмнен.

– Отлично. Работата е напълно ясна. Този човек, жив или мъртъв, е бил хвърлен или е паднал от влака. Продължавайте.

– Влаковете, пътуващи по тази линия, минават от запад към изток. Тук се среща метрото с крайградските влакове, идващи от Уилдънската линия. Че е пътувал в тази посока е ясно, но къде именно се е качил, това не може да се установи.

– Неговият билет би могъл да даде пълен отговор на въпроса.

– У него не са намерили билет.

– Боже мой, Уотсън, това наистина е странно. Опитът ми подсказва, че не можеш да се качиш на Метрополитен, без да притежаваш билет. Сигурно младият човек си е купил билет. Мисля, че той е бил взет от него, за да не може да се установи от коя станция се е качил на метрото. Това е възможно. Възможно е и да го е изгубил. Във всеки случай, интересен факт. Предполагам, че няма признаци за грабеж?

– По всичко личи, че няма такива признаци. Ето списъкът на намерените в него вещи. В портфейла му е имало два фунта и петнадесет шилинга. Имало е и чекова книжка от Уулуичкия клон на Кейптъл & Каунтис Бенк. Именно благодарение на чеквата книжка е било установено името на Кадоган Уест. Намерили са два билета за същата вечер за театър в Уулуич. И една малка връзка технически книжа.

Холмс радостно възкликна.

– Най-после, Уотсън! Британското правителство, Уулуичкият арсенал, връзка технически книжа, моят брат Майкрофт – и веригата се затваря! Но ето го и него, ако не се лъжа.

След минута в стаята се появи високата едра фигура на Майкрофт Холмс. Независимо от доброто телосложение, тялото му носеше белезите на възпътена инертност. Но главата! Челото беше могъщо, очите – стоманеносиви и живи, устните – рязко очертани. Още от пръв поглед човек забравяше тялото и виждаше притежателя на могъщ ум.

След него влезе нашият стар приятел инспектор Лестрейд от

Скотланд Ярд. Техните сериозни лица не предвещаваха нищо хубаво. Мълчаливо си стиснахме ръцете, след което. Майкрофт си свали палто-то и седна на едно кресло.

– Във висша степен неприятен случай, Шерлок – каза Майкрофт. – Никак не обичам да изменям привичките си, но нещата никак не са розови. При сегашното положение на работите в Сиам моето отсъствие от службата може да повлече ужасни неприятности. Но този случай е истинска криза. Никога не съм виждал още министър-председателя, така изплашен. Да не говорим за адмиралтейството – то жужи като разбунен кошер. Знаете ли подробностите?

– От вестниците. Какви са тези технически книжа?

– О, в това е цялата работа! За щастие те не са попаднали в печата. Какво ли щеше да стане, ако вестниците разберяха какви книжа са това! А всъщност това се чертежите на подводната лодка „Брюс – Партингтън“!

Майкрофт говореше с тържественост, която подчертаваше важността на случая.

– Вие сигурно сте слушали за тази лодка? Аз мислех, че за нея знаят всички.

– Чувал съм само името – отговори Холмс.

– Нейното значение е огромно. Това е една от най-важните държавни тайни. Всяка морска битка би могла да бъде спечелена, ако в нея участват Брюс-Партингтъновите подводни лодки! Преди две години за нейното патентоване беше заплатена огромна сума. За опазване на тайната бяха взети строги мерки. Тези чертежи, съдържащи около тридесет патента, всеки от които със самостоятелна стойност, се пазеха в особено помещение в арсенала в Улуич. Нито за минута никой не би могъл да ги изнесе оттам. Даже главният инспектор по корабостроенето да искаше да ги види, и той трябваше да дойде в Улуич. изведнъж ние ги намираме в джоба на убития младши чертожник в центъра на Лондон! От служебна гледна точка – катастрофа!

– Но все пак чертежите са намерени.

– Не, Шерлок, не! Там е работата, че от изчезналите десет чертежа са намерени само седем. Три от най-важните чертежи, липсват. Вие трябва да ги откриете, Шерлок, вие! Забравете вашите дребни полицейски задачи. Сега ви предстои да решите случай, засягащ жизнените интереси на нацията. Защо Кадоган Уест е взел тези книжа, къде са останалите три, как е бил убит чертожникът, как е попаднало тялото му там, по какъв начин може да се поправи причинената огромна неприятност.

Дайте отговор на тези въпроси и вие ще направите огромна услуга на отечеството.

– Защо не я направите вие, Майкрофт? Вие притежавате същите ясновидски способности, както и аз.

– Това е вярно, Шерлок, Но тук стои друг един важен въпрос. Аз нямам налице никакви подробности, никакви факти. Дайте ми ги и аз, без да ставам от креслото, ще бъда наясно с цялото престъпление. Но как си мислите вие, нима аз съм в състояние да тичам насам и натам, да разпитвам железничарите, да залягам по земята с лупа, за да търся следи. Не, това не е моя професия! Ето защо мисля, че вие сте единственият човек, способен да разкрие тайната. Ако желаете в най-скоро време да видите името си в списъка на представените за орден, започвайте, Шерлок!

Моят другар се усмихна и поклати глава.

– Аз играя тази игра заради играта – каза той, – Случаят е заплетен и аз ще се заема с него именно заради това. Няма ли още някои подробности извън общоизвестните?

– Аз набелязах на този лист някои от по-важните факти, както и някои адреси, които сигурно ще ви бъдат необходими. Лицето, което във висша степен е отговорно за опазването на тези документи, е господин Джеймс Уолтърс. Изброяването на неговите титли и ордени сигурно би представлявало две колони в неговия служебен списък. Целият му живот е преминал в тази дейност, приет е в най-добрите къщи на Лондон, а патриотизмът му се намира извън всяко подозрение. Той е едно от двете лица, които имат ключ от сейфа, където се пазят чертежите. Мога да добавя, че документите със сигурност са се намирали през целия работен ден в понеделник в кантората. Господин Джеймс е заминал за Лондон в три часа следобед и е взел ключа със себе си. Цялата въпросна вечер той е бил в дома на адмирал Синкълър на Бъркли скуеър.

– Този факт проверен ли е?

– Да, неговият брат полковник Валентин Уолтърс удостовери точно часа на излизането му от Улуич, а адмирал Синкълър – часа на пристигането му в Лондон. Поради това мисля, че господин Джеймс не трябва да бъде действащо лице в тази драма.

– А кой притежава втория ключ?

– Старшият чертожник, господин Сидни Джонсън, Той е четиридесетгодишен, женен, има пет деца. Меланхоличен, мълчалив, ползува се с отлично име. Сред приятелите си не е популярен, но работи извънредно много. Ние го разпитахме. Според уверенията на жена му цялата

вечер в понеделник след работа той е прекарал вкъщи, а ключът му не е напуснал мястото си – на верижката на часовника.

– Сега ми разкажете нещо за младшия чертожник Кадоган Уест.

– Той работи в кантората вече десет години. Горещ, несдържан, но честен и искрен човек. Работи много. Нямаме нищо против него. В кантората е подчинен на Джонсън. Нормално е, че поради естеството на работата си той е трябвало да бъде в постоянен досег с чертежите. Никой друг не е имал достъп до тях.

– Кой е заключил сейфа през въпросния ден?

– Господин Сидни Джонсън.

– В такъв случай ясно е кой ги е взел. Намерени са били в младшия чертожник Кадоган Уест. Е, нима не е ясно?

– Да, да, всичко това е така, но все пак много неща остават неизяснени, Преди всичко, защо той ги е взел?

– Предполагам, че Документите са били ценни?

– За тях лесно биха могли да се получат няколко хиляди фунта.

– Извън тази причина може би е имало и друга, за да бъдат взети и донесени в Лондон.

– Едва ли.

– В такъв случай трябва да приемем хипотезата, че са взети, с цел да бъдат продадени. За да ги вземе младият Уест, той сигурно е действувал с подправен ключ.

– В такъв случай е трябвало да има няколко подправени ключа – за зданието, за кантората, за сейфа...

– Защо да не приемем, че е имал няколко ключа. Взел е чертежите, като е кроил намерението си да предаде тайната им, а на другия ден е трябвало да ги върне, преди да бъде забелязано изчезването им. По време на тази си престъпна акция той загива.

– Интересно по какъв начин е бил убит.

– Да предположим, че е пътувал обратно за Улуич, по това време е бил убит и изхвърлен от вагона.

– Да, но Олдгейт, където е намерено тялото е недалеч от станцията Лондон Бридж, където е трябвало да слезе, ако действително е пътувал за Улуич.

– Можем да приемем още куп причини и обстоятелства, които са го накарали да мине край Лондон Бридж. Той би могъл да има например, неприятен разговор с някого във вагона. Разговорът би могъл да бъде доведен до бурна разпра, след което е бил лишен от живот. Също така възможно е той да е искал да скочи от вагона и при падането си да се е

убил. Имало е гъста мъгла и всичко е могло да мине незабелязано.

– Сигурно ще имаме и друго обяснение. Но, обърни внимание, Шерлок, още колко неща остават неизяснени. Да допуснем, че Кадоган Уест е избрал тази вечер да преговаря с агентите върху продажбата. Изведнъж той купува билети за театър, изоставя годеницата си на половината разстояние и изчезва. Това е твърде странно. Второ: да допуснем, че е пристигнал в Лондон и се е срещнал с агентите си. Той трябва да върне в сейфа книгата до сутринта, иначе престъплението би се открило. Но той е взел десет чертежа. У него са намерени седем. Какво е станало с останалите три? По собствено желание той сигурно не би ги оставил в ръцете на агента. Къде са парите, с които е била заплатена измяната? У него би трябвало да има огромна сума пари.

– На мен работата ми се вижда напълно ясна – намеси се Лестрейд, – Той е взел чертежите, за да ги продаде. Срещнал се е с агента. Не са постигнали споразумение за цената и са се разделили. Тръгнал си е за къщи. Агентът го е проследил във влака и го е убил. Взел е трите най-важни чертежа и го е изхвърлил от купето. Това обяснение се съгласува с всички известни досега факти, не е ли така?

– Защо не е намерен у него билет?

– Билетът би могъл да покаже станцията, която е най-близка до дома на агента. Затова той го е извадил от джоба на убития.

– Добре, Лестрейд, добре – рече Шерлок Холмс. – Вашата теория не е лоша. Но ако тя е вярна, нещата са доведени докрай. От една страна, предателят е мъртъв, от друга – чертежите на подводната лодка „Брюс – Партингтън“ сигурно се намират вече далече във вътрешността на континента. Какво ни остава да правим?

– Да действувате, Шерлок, да действувате! – извика Майкрофт, скачайки на крака. – Цялата ми природа е против това обяснение. Използвайте вашите способности! Заминавайте на местопрестъплението! Не оставяйте нищо непрегледано и непроверено! През цялата ви кариера не ви се е отдавал такъв случай – да направите услуга на родината!

– Добре, добре – каза Холмс, увивайки рамене. – Да вървим, Уотсън! Може би и вие, Лестрейд, ще пожелаете да прекарате няколко часа в нашата компания? Ще започнем от станцията Олдгейт. Довиждане, Майкрофт, ще ви известя до довечера за хода на нещата. Но ви предупреждавам отсега – не очаквайте твърде много.

След час Холмс, Лестрейд и аз бяхме на платното на подземната железница, там, където тя излиза от тунела до самата станция Олдгейт. Придружаваше ни един служител от железопътното управление.

– Ето тук лежеше тялото на младия човек – каза той, като посочваше мястото на разстояние три стъпки от релсите. – То не е могло да падне отгоре. Паднало е от влака, който, доколкото можахме да установим, е минал оттук в понеделник в полунощ.

– Вагоните бяха ли прегледани?

– Да, и в тях не се откриха никакви следи от насилие и борба, както не бе открит и никакъв билет.

– Нито една врата ли не беше отворена?

– Нито една.

– Най-новите сведения от тази сутрин – заяви Лестрейд – са, че един пътник от същия влак около 11 часа и 40 минути около станция Олдгейт е чул звук от тежък удар като от падане на тяло. Гъстата мъгла е направила невъзможно да се види каквото и да е. Пътникът не е отдал голямо значение на този факт. Но какво прави господин Холмс?

Моят другар беше застанал с напрегнат израз на лицето. Той се вглеждаше в релсите, които на това място, завивайки от тунела, представляваха гъста плетеница, цяла паяжина от съоръжения и безброй стрелки. Устните му тихо шепнеха:

– Стрелките, стрелките...

– Какво говорите, господин Холмс? – запита Лестрейд.

– Мисля си колко остър завой прави тук линията, а също и това, колко често при поредица от стрелки вагоните буквално се тресат. Да, този завой и стрелките! Кълна се в Юпитер, ако това не е било така!

– Но кажете, господин Холмс, нима намерихте ключа на загадката?

– По-правилно е да се каже идеята, посоката, нищо повече, Лестрейд. Но работата безусловно става интересна. Изключителна! И защо не! По насипа не виждам никакви следи от кръв.

– Едва ли е имало.

– Аз мислех, че раната е голяма.

– Всъщност костта е раздробена, но външно почти незначителна.

– И все пак не е минало без никакъв кръвоизлив. Не бихме ли могли да прегледаме отново вагоните?

– Боя се, че няма да можете, господин Холмс. Влаковите композиции са разформирани и вагоните са тръгнали в различни посоки, с различни влакове – отговори железопътният чиновник.

– Мога да ви уверя, господин Холмс, че вагоните бяха прегледани съвсем внимателно – рече Лестрейд. – Аз сам се погрижих за това.

Един от недостатъците на моя другар беше, че понякога се отнасяше с раздражение и пренебрежение към хората, у които усещаше слабо

развити интелектуални способности.

– Много е възможно – рече Холмс, като се обърна наполовина настрана, – Ние свършихме тук работата си, Уотсън, Няма да ви безпокоим повече, господин Лестрейд, защото мисля да отидем в Улуич.

В Лондон Бридж Холмс написа телеграма, която адресира до брат си. Тя гласеше:

„Виждам лъч светлина, но може да се окаже и мираж. Моля, изпратете ми на Бейкър стрийт списък на всички чуждестранни шпиони, които са ви известни, както и техните адреси понастоящем в Англия.

Шерлок“

– Това може и да ни донесе някаква полза, Уотсън – каза Холмс, когато сядохме във влака за Улуич. – Във всеки случай ние сме задължени на брат ми Майкрофт, че успя да ни създаде разнообразна и забележителна работа.

Енергичното му лице носеше все още този израз на напрегнатост, което ми даваше основание да мисля, че нещо ново му е дало допълнителен гласък в неговите търсения. Онази меланхолична фигура в синия халат, е димяща цигара, беше заменена с нещо съвсем различно, заредено със скрита динамика. Оприличавах го с двете състояния на ловджийско куче. Увиснали уши и свита опашка, търкалящо се на припек животно. Блеснали зъби, напрегнати мускули и летящо след жертвата същество. Ето, макар и съвсем първично, така оприличавах моя другар.

– Създадох си материал за размисъл и изводи – каза Холмс. – Трябваше по-рано да се сетя за някои неща. Помислете върху тази мисъл. Този човек е намерил смъртта си на друго място, но после е бил хвърлен на покрива на вагона.

– Как така на покрива?

– Нали е интересно? Разсъдете сам. Случайност ли е това, че тялото е намерено там, където влакът се Тресе и люшка най-много, поради множеството разклонения на линията? Мястото е тъкмо такова, че само там може да се очаква да падне от покрива предмет, който се намира отгоре. Множеството стрелки не биха повлияли така върху нещо, което е вътре в купето, Забележете, че покривът отгоре е леко заоблен. Или тялото е паднало от покрива, или имаме работа с твърде рядко съвпадение от случайности. Да си припомним и липсата на кръв. Тя може да е текла на друго място, ще разберем по-късно, даже и върху покрива на вагона,

но не и върху железопътния насип. От това множество факти, всеки със самостоятелно значение, при съответното им свързване и съпоставяне можем да се доберем до нещо доста логично.

– А билетът, билетът? – извиках аз.

– Ето виждате ли, ние не можахме да обясним неговото отсъствие, А моята хипотеза обяснява и този факт.

– Но ако предположим, че нещата са така, както вие казвате, отдаляваме се от обяснението на причината за смъртта на Уест, Неговият край става още по-загадъчен.

– Може би – каза Холмс. – Може би.

Той потъна в мълчание, от което излезе едва когато влакът спря в Улуич.

– Сега ще направим няколко кратки посещения – рече той. – Аз мисля преди всичко да се срещнем с господин Джеймс Уолтърс.

Домът на знаменития сановник се оказа прекрасна вила сред зелени поляни, простиращи се до Темза. Когато стигнахме, мъглата започна да се вдига и бледите лъчи на слънцето пронизаха последните изпарения. На позвъняването ни отвори стар портиер.

– Господин Джеймс ли, господа? – посрещна ни той с наскърбено лице. – Господин Джеймс почина днес заранта.

– Господи! – извика поразен Холмс. – Как е възможно?

– Може би господата ще се качат горе, за да поговорят с неговия брат, полковник Валентин Уолтърс.

– Най-добре ще бъде да направим така. Въведоха ни в полутъмен хол, където след минута влезе висок, красив, с малка брадичка човек, близо петдесетгодишен, по-младият брат на покойния. Неговите блуждаещи очи, несресани коси и бледо лице – всичко говореше за тежкия удар, паднал върху семейството.

– Причина за всичко е ужасният скандал – започна той. – Брат ми Джеймс беше човек извънредно чувствителен по въпросите на честта и затова не можа да изтърпи позора, Това разби сърцето му. Джеймс винаги се гордеше с името на повереното му управление и тази беда беше за него смъртоносен удар.

– Ние дойдохме тук, защото се надявахме, че той може би щеше да ни съобщи някои факти, които да улеснят нашето разследване.

– Мога да ви уверя, че за него всичко това беше такава тайна, каквато и за вас, Той е разказал на полицията всичко каквото знаеше. Разбира се, Джеймс не се съмняваше във факта, че Кадоган Уест е откраднал чертежите, но нищо повече не можеше да проумее.

– Вие сам не бихте ли могъл да хвърлите допълнителна светлина върху всичко това?

– Аз не зная нищо повече от това, което чух и прочетох. Тъй като не желая да бъда нелюбезен, лесно ще разберете, господин Холмс, че бих искал час по-скоро да свършим с този разговор. Ние всички сме така разстроени.

– Необикновен случай, Уотсън – каза моят другар, когато седнахме във файтона. – Би било интересно да узнаем дали смъртта е настъпила по естествен начин, или бедният Уолтърс е завършил със самоубийство. Ако е вярно последното, не е ли това собствената му присъда за небрежното му отношение към неговата служба. Решаването на този въпрос ще отложим за известно време. А сега да се отправим към роднините на Кадоган Уест.

Убитата от скръб майка на младия Уест живееше в малка, но уютна къщичка в предградията. Тя беше много разстроена и не можа да ни бъде особено полезна. Заварихме една млада девойка с бледо лице, която ни се представи под името Вайълет Уестбъри, годеница на загиналия млад човек и последното живо същество, което го е видяло в съдбовната нощ.

– Не мога да си обясня нищо, господин Холмс. – каза тя. – Не съм мигнала от момента на трагедията. Мислех и премислях ден и нощ какво би могло да значи всичко това. Господин Уест беше във висша степен благороден, млад човек. Патриот. По-скоро би разрешил да му отрежат дясната ръка, отколкото да издаде държавна тайна, която му е поверена. Всеки, който го познава, би разсъждавал точно така, както и аз сега.

– Но фактите, госпожице Уестбъри?

– Да, съгласна съм, но не мога да си ги обясня.

– Господин Уест нуждаеше ли се от пари?

– Не, нуждите му бяха ограничени, а заплатата му бе твърде голяма. Той беше спестил няколкостотин фунта и бяхме решили да се венчем около нова година.

– Не забелязахте ли у него никакви признаци на вълнение? По-смело, госпожице Уестбъри, бъдете напълно искрена с мен.

Наблюдателните очи на моя другар бяха забелязали лека промяна в израза на лицето и. Тя слабо поруменя и като че ли се колебаеше.

– Да – рече най-после тя. – Останах с впечатление, че той беше неспокоен напоследък.

– Отдавна ли?

– От около седмица. Той беше замислен и угрижен. Веднъж се опитах да го поразпитам, Той се съгласи, че има нещо, което го мъчи, и че това се отнасяло до служебните му задължения. „То е нещо сериозно и не бих могъл да го споделя дори с теб“ – отговори той. Повече не можах да узная нищо.

Холмс остана твърде сериозен.

– Моля, продължете, госпожице Уестбъри! Дори ако ви се струва, че това, което ще ни кажете, е във вреда на покойния Уест, моля, съобщете ни го. Кой знае към какво ще ни насочат новите факти.

– Всъщност аз няма какво повече да ви съобщя. Веднъж или два пъти той като че ли се канеше да ми разкаже нещо. Една вечер ми спомена, че важността на тайната е огромна. Спомням си, че тогава той говореше, че има чуждестранни шпиони, които скъпо биха заплатили, за да станат притежатели на тази тайна.

Лицето на Холмс стана още по-напрегнато.

– Моля, продължавайте!

– Той каза, че не знаем да пазим тайни и че за предателите и шпионите е много лесно да откраднат плановете.

– Това мнение скоро ли беше изказано?

– Да, съвсем скоро.

– Сега, моля, разкажете ни за последната вечер.

– Бяхме се подготвили за театър. Мъглата беше толкова гъста, че да се вика файтон беше безполезно. Вървахме пеш. Улицата минаваше до самата му кантора. Изведнъж Уест побягна в мъглата.

– Без да каже нищо?

– Не. Само възкликна нещо, което не разбрах. Аз го почаках, но той не се върна. След това си тръгнах за къщи. На следното утро, след началото на работното време, дойдох да питат за него. Към обед се получи ужасната вест. Господин Холмс, ако бихте могъл да спасите неговата Чест! Тя му беше много скъпа!

Холмс тъжно поклати глава.

– Да вървим, Уотсън – промълви той. – Тук няма какво да правим повече. Да отидем в службата на Уест! Ще видим откъде са откраднати чертежите. Допреди малко всички улики ни насочваха към младия човек. Страхувам се, че това, което научихме сега, само съгъстява облаците над неговата чест – завърши той, когато седяхме във файтона. – Фактът, че се е готвил да се жени, също може да бъде причина за това престъпление. На него просто са му били необходими средства. Самото обстоятелство, че е говорил за подобна възможност на годеницата си, едва не е

направило от момичето негова съучастница.

– Извинете, Холмс, но защо той ще зареже девойката на улицата, за да извърши престъплението? Нима няма значение в случая и неговата характеристика?

– Тук сте напълно прав, Уотсън. Възражението ви е съвсем логично.

Господин Сидни Джонсън, старшият чертожник, ни посрещна в кабинета си с онази почтителност, с която ни посрещаха хората, когато видеха визитната картичка на моя другар. Това беше човек на средна възраст с очила, бледен и с треперещи ръце, вероятно в резултат на слушането се.

– Какво нещастие, господин Холмс, какво нещастие! Вие вероятно сте чули за смъртта на нашия началник?

– Вече бяхме в дома му, господине.

– Службата ни е напълно компрометирана. Началникът ни е мъртъв, Кадоган Уест – също, чертежите – откраднати. А при това в понеделник, когато напускахме работа, кантората ни беше така безупречна, както са безупречни всички английски учреждения. Страшно е човек да си го помисли. Нашият Уест. Как е могъл да извърши подобна подлост!

– Значи, вие не се съмнявате в неговата виновност?

– Не виждам засега никакво друго обяснение на фактите. И въпреки всичко и сега бих му се доверил така, както се доверявам на себе си.

– В колко часа затворихте кантората в понеделник?

– В пет.

– Вие ли заключихте?

– Аз винаги излизам последен.

– Къде се пазеха чертежите?

– В този сейф. Аз лично ги оставих там.

– Имате ли нощен пазач?

– Да, но той отговаря и за други отделения. Той е с голям стаж в армията и му имаме пълно доверие. Същата вечер той не е забелязал нищо.

– Да допуснем, че Кадоган Уест е имал намерение да влезе в зданието. В такъв случай той би трябвало да има три ключа, за да се добере до документите.

– Съвършено вярно. Един ключ за вратата към улицата, втори – от кантората, и третият – от сейфа.

– А такива ключове имаше само у вас и у господин Джеймс Уолтърс?

– Да.

– Точен ли беше в навиците си господин Джеймс Уолтърс?

– Да. Мисля, че беше точен. Зная, че носеше и трите ключа на една халка. Често съм ги виждал.

– Въпросната вечер той взе ли си халката?

– Той твърдеше, че ключовете са били у него.

– А вашите ключове? Не ги ли оставихте някъде за минутка?

– Нито за секунда.

– В такъв случай, ако Уест е извършил кражбата, то той би трябвало да има подправени ключове. У него такива не са открити. И още един въпрос: ако чиновник, който работи във вашата кантора и има необходимите технически сръчности, реши да продаде чертежите на когото и да било, не е ли по-лесно да си направи копия от тях, вместо да ги краде?

– При нашите технически познания това е много по-просто, но аз ви моля, господин Холмс, да не ме намесвате в тази работа. Освен това какъв е смисълът от подобни разсъждения, когато чертежите са открити у Кадоган Уест?

– А нима не е странно, че той е дръзнал да вземе оригиналите, вместо да си снее копия? При това, без да се излага на опасност?

– Това е истина. И все пак той е постъпил така.

– Колкото навлизаме по-дълбоко, толкова става по-необяснимо. Сега да преминем към трите липсващи чертежа. Както разбирам, те са най-важните.

– Точно така.

– Искате да кажете, че притежателят на тези чертежи, без да има останалите седем, би могъл да построи подводната лодка „Брюс – Партингтън“?

– При запитването в адмиралтейството аз се изказах в този смисъл. Днес, когато отново преглеждах чертежите, се оказа, че това не е съвсем вярно. Двойните прегради с автоматичните клапи са изобразени на един от седемте чертежа. Но мисля, че ако някоя чужда държава реши да запълни този пропуск, няма да бъде особено затруднена.

– В такъв случай остава, че трите липсващи чертежа имат огромно значение.

– Това е безспорно.

– Други въпроси нямам. С ваше позволение ще се заема с разглеждане на помещението.

Той прегледа ключалката на сейфа, входната врата и най-после

железните капаци на прозорците. Едва когато излязохме отпред в малката градинка, лицето му просветна. Под прозореца растеше храст, чиито клонки бяха на места огънати, а някъде и счупени. С лупата той огледа храста и почвата около него, След това накара старшия чертожник да затвори железните капаци на прозореца. Обърна ми внимание, че двете половинки не прилепват плътно, следователно от улицата можеше да се вижда какво става в кантората.

– През тези три дни следите са се изличили. Сега за нас те не значат нищо. Е, Уотсън, аз мисля, че няма какво да правим повече в Уулуич, Може би в Лондон ще попаднем на нещо по-интересно.

Но преди отпътуването ни от Уулуич ние се натъкнахме на един нов факт. Касиерът на билетната каса твърдеше с увереност, че е видял в понеделник вечерта Кадоган Уест – когото отлично познавал – и че Уест е тръгнал за Лондон с влака, който пристига в Лондон Бридж в 8 часа и 15 минути, Уест е бил сам и е поискал билет от трета класа. Касиерът е бил поразен от неговата нервност и вълнение. Ръцете му треперели до такава степен, че той не можал сам да прибере остатъка от парите и се наложило касиерът да му помогне. От разписанието се виждаше, че влакът в 8 часа и 15 минути е бил първият, с който Уест е можел да пътува, след като се е разделил с госпожица Уестбъри в 7 часа и 30 минути.

– Да съпоставим още веднъж фактите, Уотсън – каза Холмс след половинчасово мълчание. – Не мога да твърдя дали някога ни е попадал по-интересен случай. Все пак ние постигнахме нещо. Длъжен съм да призная, разпитите, които проведохме в Уулуич, значително утежняха положението на Уест. Но разглеждането на прозореца и обстановката около него дадоха нова насока на моите предположения. Да допуснем за момент, че към него се е обърнал чуждестранен агент. Можем да предположим, че той е бил впечатлен от предложението му, тъй като подобна мисъл е изказал и пред годеницата си. Добре. Да допуснем, че на път за театъра изведнъж в мъглата той е забелязал фигурата на този агент. Уест е бил човек на внезапните решения. Той без всякакви обяснения напуска госпожица Уестбъри и тръгва в тъмното след този човек. Да не забравяме, че улицата, по която са се движили, минава покрай кантората. Поради недоброто уплътняване на железните капаци на прозорците, той вижда цялата сцена на открадването на чертежите. Ако всичко дотук е вярно, отпада необходимостта да си обясняваме защо са откраднати оригиналите, а не се е наложило да се изнасят копия от чертежите. Мисля, че дотук не допускаме никаква грешка.

– Добре, а по-нататък?

– Тук вече се затруднявам. Най-естественото в такива случаи е Уест да хване крадеца и да вдигне тревога. Защо не е постъпил така? Може би извършителят да е висш чиновник? Това би обяснило поведението на Уест. Второ. Ако крадецът е избягал и младият човек е заминал за Лондон, тогава би следвало, че Уест го познава добре и следователно знае адреса му. И в двата случая е без съмнение фактът, че е трябвало да се бърза и затова девойката е била изоставена в мъглата. Оттук нататък инстинктът ми е безсилен и между това, което току-що предположих, и поставянето на тялото върху покрива на вагона, лежи цяла бездна. Ако Майкрофт ми изпрати исканите адреси, ще продължа разследването по две направления.

Както трябваше и да се очаква, на Бейкър стрийт ни очакваше писмо, донесено от държавен куриер. Холмс погледна листа и ми го подхвърли. То съдържаше следното:

„Има множество дребни шпиони, но такива, които биха били способни да извършат нещо подобно, са малко. Заслужават особено внимание трима: Адолф Майер, 13 Грийт Джордж стрийт, Уестминстър; Луи Ларатъор, Кемден Меншънс, Нотинг Хил; Хюг Оберщайн, 13 Коулфилд Гардънс, Кенсингтън. За последния е известно, че в понеделник се е движил из града и после е отпътувал. Радвам се, че работата ви напредва. Правителството очаква резултати с голямо нетърпение. Запитване е направено и от най-високата личност. Зад вас при нужда стоят всички сили на държавата.

Майкрофт“

– Боя се – усмихна се Холмс, – че всичките коне и хора на кралица-та едва ли ще ни помогнат в тази работа.

Той извади своята голяма карта на Лондон и се наведе над нея.

– Така, така – рече той доволен – щастието изглежда почва да ни се усмихва. Да, Уотсън, аз вярвам, че ние ще разгадаем всичко.

Той ме тупна по рамото, като се усмихваше.

– Сега излизам на малко разузнаване. Разбира се, няма да предприемам нищо без участието на моя верен другар и биограф. Чакайте ме тук. Ще се видим след час-два. Ако се забавя, вземайте перото и хартията и започвайте разказа си относно това, как сме спасили отечеството.

Радостното му настроение се пренесе и върху мен. Знаех, че то е

предизвикано от сериозна причина. Очаквах Холмс цяла вечер, обзет от нетърпение. Най-после към десет часа получих бележка.

„Вечерям в Галдини, Глоустър Роуд, Кенсингтън. Тръгнете веднага. Вземете със себе си шперца, фенера, длетото и револвера.

Ш. Х.“

Това беше нелош подбор от вещи и инструменти за един мирен гражданин. Успях да побера всичко това под палтото си и се запътих към посочения ресторант. Холмс седеше на малка масичка до вратата.

– Вечеряхте ли вече? В такъв случай изпийте едно кафе и малка чашка кюрасо. Опитайте и тези цигари. Не са чак толкова лютивни, както би могло да се очаква. Взехте ли инструментите?

– Всичко е под палтото ми.

– Чудесно. Позволете ми да ви изложа с две думи какво съм свършил и въз основа на моите изводи – това, което трябва да извършим. Сигурен съм, Уотсън, че трупът е паднал от покрива на вагона, където е бил поставен. Не забравяйте леката заобленост на покрива.

– Не е ли могъл да падне от моста?

– Изключвам такава възможност.

– Тогава по какъв начин е бил сложен върху покрива?

– Това е именно въпросът, на който трябва да дадем отговор. Има само един възможен начин. Знаете, че подземната железница излиза на няколко места на повърхността в Уест Енд. Спомням си, че пътувайки с нея, ми се е случвало да виждам прозорци на сгради над самата линия. Допуснете, че влакът е спрял под такъв прозорец. Нима е трудно в такъв момент да се постави трупът върху покрива на вагона?

– Звучи невероятно.

– Върнете се към старата аксиома, Уотсън. Тя гласи, че когато са изключени всички възможности, тези, които остават, колкото и да са невероятни, са единствено истинни. В конкретния случай всички останали хипотези трябва да бъдат отхвърлени. Когато открих, че едно от лицата в списъка живее в една от тези къщи, чиито прозорци стоят наравно с подземната железница, аз толкова се зарадвах, че ви учудих с веселото си настроение.

– Пак ви казвам, че ми звучи невероятно.

– И все пак е така, Хюг Оберщайн, 13 Коулфийлд Гардънс, стана цел на моите изследвания. Аз започнах от Глоустър Роуд Стейшън.

Уверих се, че всички задни прозорци на сградите в Коулфийлд Гардънс гледат към подземната линия, а освен това – обърнете внимание – тъкмо под прозорците на № 13 е спирката на метрото.

– Чудесно, Холмс! Вие разрешихте загадката!

– Не съвсем, Уотсън. Вярно е, че напредваме, но целта е още твърде далеч. И така, аз огледах задната страна на Коулфийлд Гардънс. Уверих се, че птичката е изхвъркнала. Сградата е голяма и доколкото разбрах, горният етаж изобщо не е мебелиран. Оберщайн е живял тук с един лакей – явно негово доверено лице. Не трябва да забравяме, че Оберщайн е заминал за континента, за да използва своята плячка, а не с цел да избяга. Той не се е страхувал от претърсване, нито е очаквал, че ще бъде посетен у дома.

– Не можем ли да направим обиск на законно основание?

– Едва ли.

– Какво очаквате да намерим там?

– Ами например някаква негова кореспонденция.

– Тази работа не ми харесва, Холмс.

– Скъпи приятелю, вие ще стоите настрана, на улицата. Цялата престъпна част от операцията ще извърша сам. Нямаме време да спорим за дреболии. Припомнете си записката на Майкрофт за адмиралтейството, за правителството, за развълнуваната личност, която чака новини. Трябва да тръгваме.

В отговор на това аз останах от стола.

– Вие сте прав, Холмс. Да вървим. Той също стана и ми подаде ръка.

– Аз знаех, че ще се съгласите – каза той и за момент, но само за момент, в очите му се мярна някакво изражение на нежност. Следващия миг той беше пак същият владен в работата си човек. – Дотам има половин миля. Но ние не бързаме. Ще вървим пеш. Да не изгубите инструментите. Задържането ви като подозрително лице би се оказало съвсем неподходящо.

Коулфийлд Гардънс се оказа квартал от ниски къщи с колони и врати, характерни за средата от царуването на кралица Виктория. Мъглата продължаваше да ни обгръща в гъстата си пелена, Холмс насочи светлината на фенера към масивната врата.

– Здрава направа – рече Холмс. – Винтовете са толкова здрави, колкото и самата ключалка. По-добре да влезем в двора. Там под арката има чудесен проход, в случай че се появи някой усърден полицаи. Подайте ми ръка, Уотсън.

Само след минута ние бяхме на двора. Едва-що се бяхме притаили в сянката, когато чухме стъпките на полицаия. Изчакахме звукът им да замре и тогава Холмс започна усилена дейност. Той пъшкаше и натискаше различни части, докато най-сетне врата се отвори с трясък. Хвърлихме се в тъмния коридор и затворихме вратата. Холмс тръгна напред по извитата стълба. Малкото светло петно от фенера освети прозореца.

– Ние сме при целта, Уотсън.

Холмс разтвори прозореца и изведнъж се зачу глухият нисък шум на влака. Лъчът на фенера пропълзя по външната рамка, покрита със слой от сажди. На места черната повърхност се оказа изтрита.

– Ето тук може да се види откъде са смъквали тялото. Внимание, Уотсън! Забелязвате ли тези петна? Това безспорно е кръв. Ето и още петна по стълбището. Нещата се наместват. Но нека изчакаме влака.

Не се наложи да стоим дълго. Влакът излезе от тунела и намали скоростта. След това спирачките изскърцаха и вагоните се заковаха под прозореца.

– Ето това очаквахме – каза Холмс, – Какво ще кажете, Уотсън?

– Че това е вашият шедевър. Никога не сте разсъждавал по-гениално.

– Не съм съгласен. Откакто направих извода, че тялото е било на покрива, а това не е Бог знае какво, всичко останало е последица от този факт. Трудностите са все още пред нас. Но ние може би ще намерим още нещо тук.

Слязохме по задното стълбище и минахме през редица стаи на първия етаж. Трапезарията също не даде никакъв резултат. Чак последната стая като че ли обещавахе нещо. Това явно е бил работен кабинет, като се съди по различните книжа, натрупани в големите шкафове. Цял час претърсване не донесе полза. Нито стъпка напред. Лицето на Холмс оставаше сериозно.

– Старото куче е прикрило следите си – измърмори той. – Всичко опасно за него е или отнесено, или унищожено. Това е последната ни надежда – посочи Холмс към бюрото.

Това беше малка метална кутия, поставена на бюрото. Холмс я разби с длетото. Имаше няколко пакета с чертежи и цифри, но нищо от това, което ни интересуваше. Другарят ми ги блъсна настрана. Оставаше само един плик с изрезки от вестници. Холмс ги изтърси върху бюрото. По оживлението на лицето му разбрах, че надеждата отново се е върнала у него.

– Какво е това, Уотсън? Кажете, какво е това? Съобщения в раздела

за обяви във вестниците. „Дейли телеграф“, ако съдя по печата и хартията. Дати няма, но за тях може да се съди по съдържанието на обявите. Ето тази трябва да е първа:

„Надявах се на по-бърз контакт. Съгласен съм на условията. Пишете направо на адреса от пощенската картичка.

Пиеро“

По-нататък:

„Много сложно за колоната на обявите. Трябва да имам пълен списък. Плащането ще стане след доставянето на стоката.

Пиеро“

След това:

„Не мога да чакам. Трябва да си оттегля предложението, ако не предложите условие. Размера на възнаграждението дайте с писмо. Ще ви отговоря в обявите.

Пиеро“

И най-накрая:

„Понеделник вечерта след девет. Два удара. Само насаме. Не бъдете толкова подозрителен. Заплащането веднага в наличност след получаване на стоката.

Пиеро“

Холмс остана известно време замислен, като чукаше с пръсти по бюрото. Най-после се изправи и каза:

– Тук няма какво да правим повече. Сега ще отидем в редакцията на „Дейли телеграф“, където ще завърши работният ни ден.

* * *

На другата заран след закуската при нас дойдоха Майкрофт и инспекторът Лестрейд. Холмс им разказа за събитията от вчерашния ден. Като чу за нашето проникване в сградата, Лестрейд поклати глава и рече дълбокомислено:

– Не ми е чудно, че вие ни надминавате в издирванията. Ние не можем да вършим такива неща. Страхувам се, че някой ден ще отидете

твърде далеч и ще създадете неприятности за себе си и за вашия другар.

– За Англия, Родината и красотата, нали, Уотсън? Жертва пред олтара на отечеството. Вие какво ще кажете, Майкрофт?

– Възхитен съм, Шерлок. Но как да използвате по-нататък всичко това?

Холмс взе от стола един брой на „Дейли телеграф“.

– Четохте ли го? Има обява от Пиеро.

– Как? Нима нова обява?

– Да. Ето я:

„Днес вечерта. Същият час. Същото място. Два удара. Много е важно. Собствената ви безопасност е под угроза.

Пиеро“

– Господи! – извика Лестрейд. – Ако той се отзове на поканата, ние ще го пипнем!

– Затова поместих съобщението – каза Холмс. – Ако вие двамата можете да дойдете около осем часа вечерта в Коулфийлд Гардънс, значително ще ми помогнете в разплитането на кълбото.

Когато разбереше, че колкото и да мисли и се труди над даден проблем, работата му не можеше да даде ефект, Холмс притежаваше чудната способност да се отвлича. Спомням си, че през този забележителен ден той писа монография върху някакви полифонични мотиви. Аз, понеже не притежавах тази негова способност, имах впечатлението, че този ден е безкраен. Важното национално значение на предприетото, вълнението във висшите кръгове и целият характер на работата, всичко това разстрои значително нервите ми. Истински ми олекна, когато след леката закуска се отправихме към Кенсингтън. Както се бяхме уговорили, Майкрофт и Лестрейд ни чакаха в началото на Коулфийлд Гардънс. Вратата за двора беше отворена още от вчера. Аз трябваше да вляза за да отворя главния вход, тъй като Майкрофт категорично отказа да се прехвърли през оградата. В девет часа ние всички седяхме търпеливо в кабинета в очакване на жертвата.

Мина час. Мина и втори. Когато стана единадесет, ударите на часовника звучаха като реквием за нашите надежди. Лестрейд и Майкрофт се въртяха безспир като убодени с игли и непрекъснато поглеждаха часовниците си. Холмс седеше Мълчалив, с полузатворени очи, цял в очакване. Изведнъж той рязко вдигна глава.

– Иде! – промълви той.

Пред вратата се чува бързи стъпки. Отминаха и после отново се върнаха. След това се почука два пъти. Холмс стана, като ни даде знак да останем по местата си. Той отвори входната врата и пропусна тъмния силует в къщата.

– Оттук – рече той и след минута нашият човек стоеше вече пред нас. Холмс вървеше плътно зад него и в момента, в който човекът се обърна, за да избяга, той го хвана за врата и го тласна силно към противоположната стена. Преди да успее да се опомни, вратата беше затворена, Холмс беше застанал с гръб, опрян в нея, и с лице към нашия пленник. Последният се огледа, лицето му побеля и той се строполи в безсъзнание на пода. При падането шалът му се разтвори, шапката отлетя настрана и пред нас се откри красивото лице на полковник Валентин Уолтърс.

Холмс подсвирна учудено.

– Моля ви, Уотсън – рече той. – Този път ме опишете в ролята на магаре. Аз гонех съвсем друг дивеч.

– Кой е този? – запита Майкрофт.

– По-младият брат на покойния Джеймс Уолтърс, началника на управлението на подводния флот. Сега разбирам каква е работата. Но ето, той идва на себе си. Позволете ми да го разпитам аз.

Ние пренесохме неподвижното тяло върху канапето. Нашият пленник се приповдигна, огледа се с изкривено от ужас лице, после прекара ръка по челото, сякаш не вярваше на очите си.

– Какво е това? – промълви той, – Аз дойдох тук, за да посетя господин Оберщайн.

– Всичко това ни е известно, полковник Уолтърс – рече Холмс. – Аз не бих могъл да си обясня как може да постъпи така един английски джентълмен. Цялата ви преписка с Оберщайн ни е известна. А също и всичко, свързано със смъртта на Кадоган Уест. Ако ми разрешите да ви посъветвам, то проявете поне малко разкаяние, като ни разкриете това, което можем да научим само от вас.

Пленникът започна да стене и скри лицето си с ръце. Ние чакахме, но той мълчеше.

– Мога да ви уверя – продължи Холмс, – че всичко съществено ни е известно. Знаем, че имате нужда от пари. Знаем, че сте подправили ключове, служейки си с тези на брат ви. Влязъл сте в отношения с Оберщайн, ползувайки колоните за обяви на „Дейли телеграф“, Знаем също, че в понеделник вечерта сте влезли в кантората, че сте бил проследен от Кадоган Уест, който очевидно е имал причини да ви подозира. Той е

могъл да вдигне тревога, но не е знаел дали не носите книгата у брат си по негова поръчка. Той е зарязал личните си работи, както подобава на добър гражданин и ви е проследил до тази сграда. Тук вече той се е намесил и тук вие, полковник Уолтърс, сте прибавили към първото си престъпление и второ – убийство!

– Не! Не! Кълна се в Бога! Аз не съм го убил – извика нашият сломен пленник.

– Тогава ни разкажете как умря Кадоган Уест, преди да го сложите на покрива на вагона.

– Ще направя това. Кълна ви се, ще го направя. Аз извърших всичко останало. Признавам. Трябваше да си плащам дълговете. Страшно ми трябваша пари. Оберщайн ми предложи 5000 фунта стерлинги. Тази сума ме спасяваше от разоряване. Но що се касае до убийството – в него съм виновен, колкото и вие.

– Какво всъщност се случи тук?

– Уест ме подозираше още отначало. Той ме е проследил дотук. Аз разбрах за това едва на вратата, Мъглата беше толкова гъста, че на три ярда не можеше да се види нищо. Аз почуках два пъти и Оберщайн ми отвори. В този миг младият човек се хвърли към нас и пожела да знае какво ще правим с чертежите. Оберщайн никога не се разделяше от една къса и тежка палка. Носеше я винаги със себе си. Когато разбра, че Уест иска да влезе насила в сградата, той го удари по главата. Ударът излезе смъртоносен, Младият човек умря след няколко минути. Не знаехме какво да сторим. После Оберщайн си спомни за вагоните, които спираха под прозорците, Но преди това той прегледа чертежите, които бях донесъл. Оберщайн каза, че три от тях са много важни и че той ще ги задържи у себе си. Не се съгласявах с него, защото още на следната сутрин в Улуич биха разбрали за тяхната кражба и щеше да се вдигне тревога. Той ми отговори, че тъй като са доста сложни, той не е в състояние да извади копия още тази вечер. Отговорих му, че е невъзможно да останат у него. Тогава той се сети нещо и извика:

„Тези трите аз ще задържа у себе си, а останалите ще сложа в джоба на младия човек, Когато го намерят, подозрението ще падне само върху него!“ Аз не виждах как по друг начин би могла да се уреди работата и се съгласих. Изчакахме около половин час, докато дойде влакът, и понеже мъглата продължаваше да е все така гъста, успяхме да спуснем трупа върху покрива, без да ни забележи някой. Ето всичко, в което съм участвувал.

– А брат ви?

– Веднъж ме завари с ключовете и имах чувството, че ме подозира, Разбирах това по погледа му.

В стаята се възцари мълчание. Наруши го Майкрофт.

– Не бихте ли искал да поправите нещата? Това е в интерес на вашата съвест, а сигурно и за възмездие.

– Какво трябва да направя?

– Къде е сега Оберщайн с чертежите?

– Не зная.

– Не ви ли е оставил адреса си?

– Казваше ми, че писма, адресирани до него в „Хотел дьо Лувр“ в Париж, сигурно биха го намерили.

– Ето ви перо и хартия. Седнете и пишете това, което ще ви издиктувам. Надпишете най-напред адреса на плика. Добре. Сега текста:

„Драги господине,

Вие, разбира се, помните, че в предаденото ви от мен липсваше една важна подробност. Сега имам възможност да ви я доставя. Това ми струваше много грижи и усилия и поради това бих искал да ми доплатите петстотин фунта. Бих приел само злато или банкноти. Не желая да напушам острова, тъй като това би възбудило известни подозрения. Затова ще ви чакам в събота по обяд в пушалнята на Чаринг Крос. Запомнете – само злато или банкноти.“

– Ще бъда много учуден, ако нашият герой не се хване на въдицата.

И той се хвана! Оберщайн, в желанието си да довърши работата докрай, попадна в ръцете ни. Той беше осъден да излежи петнадесетгодишна присъда в един британски затвор. В неговата пътна чанта бяха открити липсващите три чертежа, които той беше предлагал на всички морски държави, повишавайки по този начин цената им.

Полковник Уолтърс почина в затвора на втората година след случилото се.

Що се отнася до Холмс, той завърши полифоническата си монография, за която получи много висока оценка от познавачите. След няколко седмици узнах случайно, че е прекарал цял един ден в Уиндзор, откъдето се е върнал с необикновено хубава изумрудена игла за вратовръзка. Когато го запитах откъде я е купил, той ми отговори, че му е подарък от една прекрасна дама, за чиито интереси му се е наложило да извърши малка услуга. Той не изрече нито дума повече, но аз мисля, че мога да

отгатна августейшето име на тази дама и не се съмнявам, че иглата винаги ще напомня на моя другар случая с чертежите на „Брюс – Партингтън“.

КРАЙ

Arthur Conan Doyle
The Adventure of the Bruce-Partington Plans, 1912

Сканиране, разпознаване и редакция: Борис Борисов, 2008

Публикация

Артър Конан Дойл
Приключенията на Шерлок Холмс

Приключения 1

Скандалът в Бохемия
Златният жених
Добре замислено
Жълтото лице
Кражбата на чертежите
Петте портокалови срънца

Издател: КФ „БИСЕРНА 91“
София, 1991

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7312>]